

4. Падалко Т. О. Ромашка лікарська: Інтенсивна технологія вирощування. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 240 с. URL: <http://188.190.33.55:7980/jspui/handle/123456789/12838>. ISBN 978-617-8021-93-1.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Панфілова А. В., д-р с.-г. н., професор

Кошкін Д. Л., к. т. н., доцент

Вербіцький П. П., аспірант

Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Південний Степ України характеризується недостатнім і нестабільним вологозабезпеченням, що посилює ризики зниження продуктивності зернових культур за несприятливих погодних умов. У зв'язку з цим актуальним є пошук технологічних рішень, спрямованих на раціональне використання ґрунтових і водних ресурсів, збереження родючості ґрунту та стабілізацію врожайності пшениці озимої. Одним із таких підходів є поєднання ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту з біологізацією живлення рослин, а також використання сучасних гранульованих добрив [1, 2].

Дослідження проводили у 2021–2026 рр. на дослідному полі Навчально-науково-практичного центру Миколаївського національного аграрного університету. Ґрунт дослідних ділянок – чорнозем південний, залишково-слабкосолонцюватий важкосуглинковий на лесах. У польових дослідах порівнювали класичну технологію вирощування та технологію *Mzuri Pro-Til*. Система живлення включала контрольний варіант, передпосівну обробку насіння препаратом Органік-Баланс із подальшим позакореневим підживленням Хелпрост, а також передпосівну обробку препаратом Азотофіт у поєднанні з Хелпростом. Технологія *Mzuri Pro-Til* передбачала прямий смуговий посів без суцільного обробітку ґрунту, із локальним розпушуванням посівної смуги, формуванням насінневого ложа та внесенням стартових добрив.

У 2022-2025 рр. проведено польовий дослід з вивчення варіантів удобрення сортів пшениці озимої гранульованими добривами компанії «ТІМАС АГРО». Схема досліду включала наступні варіанти: фактор А – сорт: 1. Дума одеська; 2. Покровська. Фактор В – удобрення: 1. Контроль (без добрив); 2. Duofertil 30; 3. Duofertil 38; 3. EUROCEREAL 34. Добрива вносили в дозі 100 кг/га при сівбі пшениці озимої.

За результатами досліджень встановлено, що застосування біологічних препаратів у технології вирощування пшениці озимої сорту Перлина одеська сприяє активізації ростових процесів рослин і покращенню показників їхньої продуктивності. Найвищу ефективність забезпечило поєднання передпосівної інокуляції насіння з позакореневим внесенням біопрепаратів упродовж вегетації.

У середньому за роками проведення досліджень і варіантами технології вирощування це дало змогу підвищити врожайність зерна на 0,45–0,56 т/га, що відповідало приросту 7,0–8,5% порівняно з контролем.

Найвищу врожайність зерна пшениці озимої, у середньому за фактором технології вирощування та роками досліджень, забезпечила передпосівна обробка насіння біопрепаратом Азотофіт у поєднанні з обробкою рослин під час вегетації препаратом Хелпрост і склала 6,55 т/га, що перевищує контроль на 0,56 т/га або 8,5%. Застосування для обробки насіння біопрепарату Органік-Баланс та обробкою рослин під час вегетації препаратом Хелпрост забезпечив приріст урожайності на 0,45 т/га або 7,0%.

У середньому за період досліджень використання ресурсозберігаючої технології *Mzuri Pro-Til* забезпечило зростання урожайності зерна пшениці озимої на 0,68 т/га (10,2%) порівняно з класичною технологією.

Слід відмітити, що незалежно від року досліджень, за вирощування пшениці озимої спостерігалася тенденція щодо позитивного впливу ресурсозберігаючої технології *Mzuri Pro-Til* та застосування варіанту живлення Азотофіт + Хелпрост на урожайність зерна.

Внесення добрив компанії «ТІМАС АГРО» сприяло зростанню урожайності зерна пшениці озимої обидвох досліджуваних сортів. У середньому за 2023–2025 рр. та по вивчених сортах застосування Duofertil 30 забезпечувало збільшення врожайності на 0,22 т/га або 4,3%, Duofertil 38 – на 0,31 т/га або 6,0%, а EUROCEREAL 34 – на 0,42 т/га або 8,1% порівняно з контролем.

Отже, підвищення урожайності зерна досягається лише при комплексному підході, який поєднує використання високоякісного насіння, адаптованих сортів і сучасних технологій вирощування. Доведено, що сорт Покровська має більш адаптивні властивості порівняно з сортом Дума одеська до посушливих умов зони розташування господарства. Вищу урожайність зерна, в середньому за роки досліджень і по фактору удобрення, сформували рослини сорту Покровська – 5,54 т/га, що перевищило показники урожайності сорту Дума Одеська на 0,28 т/га або на 5,3%, що свідчить про більшу адаптованість даного сорту до посушливих умов півдня України.

Водночас результати даного дослідження також показала, що застосування ресурсозберігаючої технології *Mzuri Pro-Til* дозволяє більш ефективно реалізувати генетичний потенціал пшениці озимої навіть за змінних погодних умов.

Література

1. Lamichhane J. R., Corrales D. C., Soltani E. Biological seed treatments promote crop establishment and yield: a global meta-analysis. *Agronomy for Sustainable Development*. 2022. Vol. 42. Article 45. DOI: 10.1007/s13593-022-00761-z.
2. Skok S., Breus D., Almashova V. Assessment of the effect of biological growth-regulating preparations on the yield of agricultural crops under the conditions

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ НАСІННЯ СОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ПРАВОБЕРЕЖНОГО

Панцирева Г. В., д. с.-г. н., професор
Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця, Україна

Серед зернобобових культур соя (*Glycine max* (L.) Merrill.) вирізняється широким господарським використанням та високою біологічною цінністю насінневої продукції. Її насіння є концентрованим джерелом рослинного білка й олії, що зумовлює його затребуваність у харчовій промисловості, виробництві кормів та інших напрямках переробки [1]. Поєднання високої поживної цінності продукції з агрономічними властивостями робить сою важливою складовою сучасного рослинництва.

Важливою перевагою культури є взаємодія кореневої системи з бульбочковими бактеріями, у результаті якої відбувається біологічне зв'язування атмосферного азоту. Функціонування цього симбіозу має істотне значення для азотного живлення рослин і може позитивно впливати на поживний режим ґрунту [2]. Ефективність процесу залежить від комплексу чинників, серед яких особливе місце посідають умови вирощування, стан насінневого матеріалу та активність симбіотичної мікрофлори.

В умовах інтенсифікації виробництва важливим завданням є удосконалення технологічних заходів, спрямованих на повніше використання біологічного потенціалу сої та отримання якісного врожаю [3]. Перспективним елементом такої технології є застосування біологічних препаратів для обробки насіння у поєднанні із засобами регуляції ростових процесів. Передпосівна інокуляція може сприяти формуванню ефективного симбіотичного апарату, тоді як регулятори росту здатні впливати на інтенсивність розвитку рослин і формування їх генеративної продуктивності. У зв'язку з цим оцінювання ефективності комплексного застосування зазначених технологічних прийомів є актуальним напрямом досліджень, орієнтованим на підвищення продуктивності та якості насіння сої.

Метою досліджень було визначення ефективності передпосівної інокуляції насіння бактеріальним препаратом Ризогумін у поєднанні з дворазовим застосуванням ретарданту хлормекват-хлориду та встановлення особливостей формування врожайності й показників якості насіння сортів сої Азимут і Голубка в умовах Правобережного Лісостепу України. Польові дослідження проводили на базі науково-дослідного господарства «Агрономічне» Вінницького національного аграрного університету. Обробку посівів хлормекват-хлоридом здійснювали двічі – у фазі третього трійчастого